

УДК 004.738.5:061.21:374:005.336.4

Барладим Валентина Миколаївна

молодший науковий співробітник

Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України

м.Київ, Україна

ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ГРУП СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ЯК ЗАСОБУ ОРГАНІЗАЦІЇ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

Автор статті аналізує поняття неформальної освіти молоді, наголошує на важливості вільного та самостійного вибору учасниками напрямків, засобів, визначення часу та місця отримання неформальної освіти. В статті проаналізовано можливість і доцільність використання соціальних мереж та інших Інтернет ресурсів для організації неформальної освіти молоді. Наведено досвід використання групи в соціальній мережі Facebook та послуг, що надає компанія Google (а саме сервіси Google +, Google диск та інші) для організації неформальної освіти в громадській організації.

Ключові слова: неформальна освіта, діти, молодь, громадські організації, соціальні мережі.

Вступ. Неформальна освіта молоді є одним з актуальних напрямків освіти. Неформальні освітні послуги надаються різними інституціями, а саме: школами, шляхом організації позаурочних занять, гуртків, факультативів; позашкільними навчальними закладами (спортивні, музичні та мистецькі школи; будинки дитячої та юнацької творчості тощо); громадськими організаціями, об'єднаннями та рухами. Крім того, отримати якісні освітні послуги можна за допомогою Інтернет-мережі, де організовано різноманітні академії, он-лайн курси провідних університетів світу та МООС. Серед відомих – академія Хана, МООС курси від Prometheus, Coursera, Udemu та інші. Перераховані вище ресурси дають можливість більш глибоко вивчати математику, фізику, мови програмування тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Неформальна освіта є досить привабливою для дітей і молоді, оскільки напрямки, засоби, час та місце отримання неформальних освітніх послуг залежать від самостійного вибору особистості, яка приймає рішення щодо отримання додаткових знань. Крім того, метою такої самостійно та вільно обраної неформальної освітньої діяльності може бути будь-що: розвиток розумних або фізичних здібностей, реалізація та поглиблення талантів, виховання певних моральних якостей, формування або вдосконалення професійних умінь та навичок. Обрана мета може бути змінена в будь-який момент освітньої діяльності в залежності від прагнень і потреб учасника неформальної освіти (особистості) [1, с.13].

Використання соціальних мереж для надання молоді неформальних освітніх послуг є актуальним напрямком педагогічних досліджень, оскільки застосування соціальних мереж надає певні переваги, а саме: соціальні мережі – це звичне середовище для сучасної молоді; учасники соціальних мереж виступають під своїми реальними прізвищем та ім'ям; соціальні мережі дозволяють всім без виключення учасникам створювати свій навчальний контент, ділитися посиланнями, ініціювати дискусії та обговорення тощо; завдяки застосуванню соціальних мереж виникає можливість співпраці (також і дистанційної); можна висловлювати думку як на «стіні» так і створювати груповий чат (або декілька чатів, що допомагає працювати з різними групами людей); послуга «особисті повідомлення» дозволяє спілкуватися з кожним учасником окремо; активність учасників простежується за допомогою стрічки новин; зручно використовувати для проведення проєктів, опитувань; можливість розповісти про свою діяльність більшій кількості осіб та інші [2].

© Барладим В.М.

Використання соціальних мереж позитивно впливає на надання неформальних освітніх послуг, оскільки має наступні характеристики: 1. Навчання з різних точок зору: соціальні мережі допомагають обміну ідеями, знайти однодумців, спрощують налагодженню зв'язків між людьми із спільними інтересами. 2. Спільне навчання та самоорганізація: інструменти соціальних мереж допомагають створенню персональної освітньої середовища для навчання учасників соціальних мереж. При цьому стиль навчання не однорідний, оскільки учасники соціальних мереж, які вступають в різноманітні групи не самотні і можуть отримувати зворотній зв'язок від членів групи, експертів та спеціалістів. 3. Електронне (соціальне) навчання: постійно читаючи блоги, форуми, дописи в групах соціальних мереж з теми яка цікавить, новачки можуть навчатися в експертів не зважаючи на географічні та інші кордони. 4. Різноманітні інструменти спільного навчання допомагають розвитку здатності до навчання: учасники публікують особисті думки та роздуми, які стають доступні для оцінки та розвитку. 5. Соціальні мережі підтримують рефлексивне письмо [3].

Крім того, соціальні мережі з точки зору молоді мають певні переваги для освіти: незалежність від часових та просторових обмежень; використання в віртуальних спільнотах технологій форумів для отримання корисної інформації; можливість використання мультимедійних ресурсів; економія часу та грошей; можливість використання звичного ресурсу із знайомим інтерфейсом; отримання навчальної інформації не виходячи з дому. В свою чергу, з точки зору викладачів переваги соціальних мереж для неформальної освіти дітей та молоді наступні: постійний контакт з аудиторією; можливість надати учасникам неформальної освіти навчальну інформацію в електронному вигляді; можливість будь-коли провести опитування; розмістити об'яву. Також спостерігаються і певні недоліки: діти та молодь витрачає багато часу на розваги в соціальній мережі; спостерігається низька мотивація як викладачів так і дітей та молоді (членів неформальних об'єднань); недостатній рівень компетентності викладачів в освоєнні соціальних мереж для потреб освіти [4].

Визначення мети та завдань дослідження. Метою даного дослідження є виявлення ефективних шляхів та напрямків використання соціальних мереж для організації неформальної освіти дітей та молоді. При цьому, під організацією неформальної освіти – ми розуміємо не тільки процес створення неформального освітнього об'єднання, але й подальше його функціонування та розвиток, поширення результатів діяльності такого об'єднання, ін-

формування громадськості про неформальну освітню діяльність, популяризацію неформальної освіти тощо.

Для реалізації поставленої мети, були сформульовані наступні завдання: проаналізувати наявний контент, щодо можливості використання його для неформальної освіти; визначити умови застосування соціальних мереж для неформальної освіти дітей та молоді; описати досвід використання соціальних мереж для неформальної освіти дітей та молоді.

Виклад основного матеріалу. Зазначимо, що ефективність неформальної навчальної взаємодії в соціальних мережах залежить від дотримання певних умов їх застосування, наприклад: надавати широкий спектр форм взаємодії між учасниками віртуальної спільноти; забезпечувати можливість отримувати знання з різних інформаційних джерел Інтернет-мережі; систематизувати та обробляти отримані дані, зберігати та використовувати здобуті знання в практичній діяльності; забезпечувати учасників неформальної освіти засобами для створення нових знань, що будуть доступні для інших учасників віртуальної спільноти; забезпечувати учасникам неформальної навчального процесу доступ до навчального контенту в будь-який час незалежно від місцезнаходження; підтримувати мотивацію учасників неформальної освіти до отримання нових знань та творчої діяльності [4].

Для прикладу, проаналізуємо деякі групи та спільноти, що були організовані з метою надання різноманітних неформальних освітніх послуг. Одною з популярних, серед дітей та молоді є соціальна мережа Facebook [5]:

- Спільнота «Архиновости» створена з метою збору, збереження та розповсюдження актуальної інформації про архітектуру, дизайн, художників, модельєрів, нові технології, проекти, виставки, фестивалі тощо. Учасниками групи є більше 8 тисяч осіб, зокрема молодь. Надано посилання на інші соціальні мережі, де представлена дана спільнота; посилання на офіційний сайт; передбачена можливість спілкування між учасниками спільноти; учасники спільноти можуть ділитися новинами як всередині спільноти, так і робити перепосилання новин на особисті сторінки, що сприяє розповсюдженню інформації та залученню до спільноти нових членів.
- Група Літфлешмоб «Читаймо українською» налічує 119 учасників. Групу створено для популяризації сучасної української літератури та літератури, що видана українською мовою. Передбачено спілкування учасників групи та всіх охочих, ініціювання дискусій та обговорень, в групі містяться повідомлення про літературні заходи, презентації нових книжок, зустрічі з авторами, літературні конкурси тощо.
- Група «Страничка для магістрантов, аспірантов и докторантов» організована докт.пед.наук, проф. Катериною Крутії для розповсюдження теоретичних матеріалів стосовно освіти, ідей та шляхів їх реалізації. Група налічує 440 учасників. В даній спільноті можна знайти матеріали, запропоновані та рецензовані експертами в сфері освіти, отримати пораду тощо.

Також, серед молоді популярна соціальна мережа «В Контакте», наведемо декілька корисних для неформальної освіти молоді груп, створених на базі даної соціальної мережі: Група «Сергей Васильевич Рахманинов» присвячена життю і творчості композитора. В групі розміщено відеозаписи концертів як за участі самого композитора, так і сучасних вико-

навців його музики; бібліографічні фільми; світлини; аудіо записи творів тощо. Група налічує більше 28 тисяч осіб.

Аналіз контенту соціальних мереж, дозволяє стверджувати, що отримання неформальної освіти в соціальних мережах має попит серед дітей та молоді. При цьому задача педагогів та інших спеціалістів (керівників та лідерів громадських організацій, потенційних роботодавців та інших) наповнювати соціальні мережі якісним контентом, що в свою чергу буде позитивно впливати на якість отриманих дітьми та молоддю знань.

Так, в рамках нашого дослідження за участі автора було організовано громадську організацію «Ресурсний центр для дітей та підлітків «Чародім» (яка розпочиналась як батьківський ініціативний клуб «Клуб корисного дозвілля»). Разом із сайтом було створено групи у двох популярних серед дітей, молоді та батьків соціальних мережах (Facebook, «В Контакте»). На даний час віртуальні спільноти нашої організації складають: Facebook – 2552 особи, до аудиторії даної групи входять – діти та молодь; батьки; керівники та лідери організації; люди, які цікавляться неформальними освітніми послугами. Група організації в соціальній мережі «В Контакте» була перереєстрована, обов'язки адміністрування групи взяв на себе член громадської організації (підліток), на даний час віртуальна спільнота налічує – 69 осіб, переважно підлітки. Основна робота з організації неформальної освіти та діяльності організації ведеться в соціальній мережі Facebook.

Слід зазначити, що організація має певну структуру, де учасники розділені на такі групи: новуси – діти від 3-х до 5-ти років; медіуси – діти від 6-ти (5-ти, якщо дитина має достатній рівень розвитку комунікативних та соціальних компетентностей) до 9-ти (10-ти) років; діти та молодь від 10-ти (11-ти) років. Кожна з названих груп розробляє свій план освітньої діяльності та працює за ним. До планування та обговорення залучені як керівники та лідери організації так самі учасники вищеперерахованих груп, а також батьки. Планування, організація та практична освітня діяльність відбувається як під час оф-лайнних так і під час он-лайнних зустрічей. Для роботи в он-лайн використовуються чат, Google-документами, особисті повідомлення.

Крім, діяльності, що запланована в групах, передбачені різноманітні довгострокові та короткострокові загальні заходи, в яких можуть приймати участь не тільки члени організації, а й усі охочі (курси з медіа грамотності медіа безпеки, англійський театр, курс з надання першої домедичної допомоги тощо). Для організації таких заходів лідери організації користуються Google-формами та іншими Google-документами.

Для кожної з груп учасників в віртуальній спільноті організації створено чат, де обговорюються зміни та доповнення до планів, попереджається про присутність (або відсутність) на наступній зустрічі, обговорюється хід поточного проекту тощо. В життєписі групи «Чародому» в соціальній мережі відображені звіти з проведених зустрічей; окремо можна переглянути світлини з різних заходів; розміщуються повідомлення про освітні заходи (також і для батьків), що організовує ГО «Ресурсний центр для дітей та підлітків «Чародім»; цікаві статті; теми для обговорень тощо. Позитивним є те, що кожен учасник (і людина, яка цікавиться діяльністю організації) може одразу отримати зворотній зв'язок, розпочати дискусію, отримати потрібну інформацію.

Викладений матеріал дозволяє зробити наступні

ВИСНОВКИ: неформальна освіта, є структурним компонентом освіти; може бути організована різними інституціями та об'єднаннями; рішення про участь в неформальній освітній діяльності, як і про мету такої діяльності, її час та спосіб отримання приймає кожна особа приймає самостійно; в будь-який час мета неформальної освітньої діяльності може змінитись. Соціальні мережі та інші віртуальні спільноти є привабливими для дітей та молоді, оскільки це звичне для них середовище. Перевага організації неформальної освіти за допомогою соціальних мереж має низку переваг, серед яких – незалежність від часових та просторових обмежень; можливість використан-

ня мультимедійних ресурсів; отримання навчальної інформації не виходячи з дому; постійний контакт з молоддю тощо. Завдання педагогів, лідерів громадських організацій та інших спеціалістів наповнювати соціальні мережі якісним контентом. Практичний досвід організації неформальної освіти дітей та молоді за допомогою соціальних мереж свідчить про ефективність їх застосування для побудови освітньої діяльності з урахуванням інтересів усіх учасників. Допомагає налагодити співпрацю між всіма учасниками неформальної освіти. Позитивно впливає на популяризацію отримання неформальної освіти серед широкого загалу.

Список використаної літератури

1. Сулаєва Н.В. Підготовка вчителя в педагогічному просторі неформальної місцевої освіти: монографія. – Полтава: ПНПУ ім.В.Г.Короленка, 2013. – 408 с.
2. Сервисы Web 2.0 в образовании и обучении [Електронне ресурс] URL: <https://ru.wikibooks.org/wiki> (дата звернення 24.10.2016)
3. Золотухин С.А. Роль социальных сетей в информатизации образования // «Дискуссия» Ежемесячный научный журнал. – № 5-6 (35-36) май-июнь. – 2013. – С.152-157
4. Лунькова Е.Ю. Место социальных сетей в обучении студентов заочной формы обучения // Научно-практический ежемесячный журнал «Культура и образование» [Електронний ресурс] URL: <http://vestnik-rzi.ru/2013/09/827> (дата звернення 24.10.2016)
5. Барладим В.М. Соціальні мережі в неформальній освіті молоді // Проблеми освіти: Наук.-метод. зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. – К., 2015. – Вип. 83. – част. 2. – 224 с. (С.113-116)
6. Седова Д. Организация учебного процесса в виртуальной образовательной среде с применением социальных сетей «Информационные ресурсы россии» №3, 2010 [Електронний ресурс] URL: www.aselibrary.ru/press_center/journal (дата звернення 24.10.2016)

Рецензент: канд.пед.наук, ст.наук.співр. Литвинова С.Г.

Барладим Валентина

младший научный сотрудник

Институт информационных технологий и средств обучения НАПН Украины
г.Киев, Украина

ОПЫТ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ГРУПП СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ КАК СРЕДСТВА ОРГАНИЗАЦИИ НЕФОРМАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ ДЕТЕЙ И МОЛОДЕЖИ

Автор статьи анализирует понятие неформального образования, подчеркивая важность свободного и самостоятельного выбора участниками направлений, средств, определения времени и места получения неформального образования. В статье проанализирована возможность и целесообразность использования социальных сетей и других Интернет ресурсов для организации неформального образования детей и молодежи. Описан опыт использования группы в социальной сети Facebook и услуг, которые предоставляет компания Google (а именно сервисы Google +, Google диск и другие) для организации неформального образования в общественных организациях.

Ключевые слова: неформальное образование, дети, молодежь, общественные организации, социальные сети.

Barladym Valentyna

Junior Researcher

Institute of Information Technologies and Learning of
National Academy of Pedagogic Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

EXPERIENCE OF GROUP SOCIAL NETWORK AS A MEANS OF INFORMAL EDUCATION OF CHILDREN AND YOUTH

The author analyzes the concept of non-formal education of young people, stresses the importance of free and independent choice of destinations, means, time and place of the non-formal education by participators. It should be noted that the purpose of freely chosen non-formal educational activities can be: the development of mental or physical abilities, realization and deepening of talents, training of certain moral qualities, formation or improving of professional skills. In addition, the chosen target can be changed at any moment of educational activities based on the needs and aspirations by participator of formal education. The article analyzes the possibility and feasibility of social networks and other Internet resources use as means to organize a non-formal education of young people. The experience of using social networking site Facebook and the services provided by Google (ie services Google +, Google Drive, etc.) to organize non-formal education in public organizations.

Key words: non formal education, children, youth, NGOs, social networks.